

NAVJEŠTAJ EVANĐELJA MLADIMA DANAS*

PASCUAL CHÁVEZ VILLANUEVA

Via della Pisana, 1111
Cas. post. 18333
00163 Roma-Bravetta, Italija

Primljeno:
24. 1. 2011.

Izlaganje na
znanstvenom
skupu

UDK
253-053.6
266-053.6

Sažetak

U članku je riječ o evangelizaciji i navještanju evanđelja mladima danas. Da bi netko bio evangelizator, prvo mora biti pozvan i poslan. Za kršćane to znači i biti s Isusom, biti njegov učenik, a potom i apostol. Poput prvih učenika, i današnji apostoli pozvani su pokazivati Isusa onima koji ga žele vidjeti. Valja biti i hodati zajedno s mladima kako bi im se pomoglo da poželeva vidjeti Isusa i susretnu se s njim u zajednici njegovih učenika, Crkvi. Središnje mjesto u evangelizaciji pripada osobi Isusa Krista. Evangelizacija, posebice u don Boscovu duhu, uključuje i odgoj. Evangelizacija mladih danas je blisko povezana s evangelizacijom obitelji. Na kraju članka ukazuje se na važnost promjene mentaliteta i podsjeća na potrebu za istinski življenim kršćanskim životom.

Ključne riječi: evangelizacija, navještaj evanđelja, pastoral mladih, pastoral obitelji, apostol, svjedok, zajednica, promjena mentaliteta, svjedočenje

»Pozove koje sam htjede... da budu s njime i da ih šalje propovijedati.« (Mk 3, 13–14)

»Evangelizacija treba biti glavno i prvenstveno područje vašega poslanja... U multi-religioznim i sekulariziranim situacijama valja ići novim putevima kako bi ljudi, posebice mladi, upoznali Isusov lik i uočili njegovu trajnu privlačnost. Prema tome, u vašem apostolskom djelovanju središnje mjesto treba imati navještaj Isusa Krista i njegova evanđelja, zajedno s pozivom na obraćenje, prihvaćanje vjere i uključivanje u Crkvu. Odatle započinju putevi vjere i kateheze, liturgijski život i svjedočenje aktivne kršćanske ljubavi.«¹

1. RAZMIŠLJANJE O EVANGELIZACIJI DANAS

Zamolili su me da ponudim razmišljanje o navještanju evanđelja mladima danas. Nastojat ću da vam, više negoli neko izlaganje o aktualnoj situaciji pastorala mladih i kateheze, iznesem neke misli koje me, u vršenju moje službe, opterećuju i kojih se ne uspijevam osloboditi. Istodobno ću vam ponuditi i nekoliko prijedloga koje smatram osobito važnima.

* Naslov izvornika: *Llevar hoy el evangelio a los jóvenes*, u: »Misión Joven« 50(2011)408–409, 53–64.

¹ BENEDIKT XVI, *Pismo don Pascualu Chávezu prigodom 26. Općeg sabora Salezijanske družbe (1. ožujka 2008)*, u: »ACG« 89(2008)401, str. 130.

Ponekad imam dojam da evangelizirati šalju nekoga tko ne može ustvrditi da je čuo i prihvatio Kristov poziv, ili mnogo češće nekoga tko, znajući da je poslan, nije proveo dostatno vrijeme suživota s Gospodinom. Zabrinut sam stoga što se na »evangelizaciju danas« može gledati kao na osobno ostvarenje pomoću vršenja neke službe ili traženja iskustava koja nekima odgovaraju jer im pomažu da se dobro osjećaju.

Apostolom se ne postaje zbog osobnog predanja nego zbog božanskog poslanja. Ne evangelizira onaj tko to traži i želi, nego onaj tko je pozvan i poslan. Poslani nisu oni koji su najaktivniji i najkreativniji, nego oni koji su najprisniji s Gospodinom. Gospodin, s kojim valja zajedno živjeti kako bi ga se bolje poznavalo (Mk 3,14), otvara nam oči i srce i čini nas osjetljivima za rane onih kojima smo poslani (Mk 6,7). Onaj tko je pozvan, kad evangelizira, poput Isusa se »sažali jer bijahu kao ovce bez pastira pa ih stane poučavati u mnogočemu« (Mk 6,34).

1.1. *Apostoli zato što smo učenici*

Evangelizirati znači naviještati osobu, Isusa Krista, i omogućavati susret s Njim. To je potrebno stoga što evangelizacija nije samo poruka koja se naviješta, nego objava osobnoga Boga u Isusu. Evangelizacija je autentična kad vodi prema susretu s Isusovom osobom, a djelotvorna je kad priopćuje spasenje koje nam je Bog htio darovati u Sinu. Evangelizacijom se želi zadovoljiti ta unutarnja dinamika, koja polazi od religioznog osjećaja, a izražava se u čovjekovoj želji da vidi Boga. To je lijepo izrazio psalmist: »Moje mi srce govori: 'Traži lice njegovo!' Da, lice tvoje, Gospodine, ja tražim« (Ps 27,8). Jedan od Isusovih učenika odvažio ga se upitati: »Gospodine, pokaži nam Oca i dosta nam je!« (Iv 14,8)

Nijedan kršćanin ne može se osloboditi poslanja koje je primio od Isusa Uskrsnulo: »Podite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeci ih čuvati sve što sam vam zapovjedio!« (Mt 28,19–20). Na to Gospodinovo poslanje možemo odgovoriti djelima i riječima u obitelji, na poslu, u našim zajednicama. Drugačije rečeno, možemo odgovoriti ljubavlju koju iskazujemo djelima i riječima, nastojeći da budu sukladni evanđelju. Evangelizirati znači dodati tako jak kvasac koji će promijeniti mentalitet i srce osoba, a pomoću njih i društveni ustroj tako da bude sukladan Božjem naumu. Nije riječ o skrivenoj djelatnosti, nego o djelima koja čine oni koji su bliski Gospodinu. Evangelizirati znači pokrenuti istinsku, dubinsku i djelotvornu društvenu revoluciju. Zbog toga je ujedno i jasno zašto se pritom nailazi na tolike otvorene i skrivene poteškoće i suprotnosti.

Prije nego počnemo razmišljati o sredstvima i načinima evangeliziranja, valja se zaustaviti i promisliti imamo li »motiv«, razlog da budemo evangelizatori. Drugim riječima, trebamo se zapitati jesmo li »zajubljeni« u Krista, jesmo li doživjeli iskustvo prijateljstva s njim i jesmo li čuvari njegove objave. »Više vas ne zovem slugama jer sluga ne zna što radi njegov gospodar; vas sam nazvao prijateljima jer vam priopćih sve što sam čuo od Oca svoga« (Iv 15,15). Između trenutka poziva i trenutka poslanja je doba kad učenici »borave« s Gospodinom kako bi naučili njegov način života, kako bi naučili čitati njegovu osobnu i sveopću povijest kao povijest spasenja, kako bi u svom osobnom životu iskustveno doživjeli istinu, dobrotu i ljepotu poruke koju im je povjerio i koju su pozvani naviještati.

Kao što sam rekao u pozdravnom govoru na redovitoj skupštini Unije vrhovnih

poglavara, održanoj u okviru pripreme za sinodu o »Riječi Božjoj u životu i poslanju Crkve«: »Jedino će onaj poslužitelj evanđelja, posvećeni ili laik, koji u svom srcu čuva evanđelje, koje je postalo predmetom njegove kontemplacije i razlogom njegove osobne molitve, uspjeti zadržati to evanđelje u ustima kao blago o kojemu će govoriti i zadržati ga u rukama kao neizbježnu dužnost kojoj se valja posvetiti.«²

1.2. **Važna zadaća učenika: poslušati »želju da se vidi Isusa«**

Ivan podsjeća kako su neki Grci, dok su uzlazili u Jeruzalem za Pashu, pristupili Filipu moleći ga da »vide Isusa« (Iv 12,21). Ne znajući što bi s tako neočekivanom molbom, Filip je razgovarao s Andrijom. Obojica su, zajednički, »otišli i kazali Isusu«. Isus je tada shvatio da je došao toliko puta odgađan čas da bude proslavljen. U trenutku u kojem su oni koji su bili daleko osjetili želju da ga vide, Isus je shvatio da je došlo vrijeme da navijesti svoju smrt i proslavu, odlučujući trenutak spasenja svih ljudi.

Budući da su ga neki Grci željeli vidjeti, Isus je znao da je došao njegov čas. Znao je to jer su mu to priopćili učenici. Premda nisu bili toga svjesni, Filip i Andrija pomogli su Isusu da prepozna odlučujući trenutak svoga života. Bez ta dva učenika, Grci ne bi mogli očitovati svoju želju da vide Isusa. Bez njih, Isus ne bi doznao da je došao trenutak njegove proslave. Isusu su bili potrebni učenici kako bi prepoznao da je stigao trenutak njegove proslave.

Isusu i danas trebaju učenici koji u srcu ljudi, u njihovim radostima i strepnjama, otkrivaju želju, koja nije uvijek izričita, da ga traže i susretnu. Ono što Isusa iznova potiče na ostvarivanje spasenja jest spoznaja da je tražen. Samo učenik koji ga je već tražio može otkriti, među onima koji ga

traže, onoga tko ga stvarno želi susresti. Učenik slijedi Isusa kako bi olakšao susret s Isusom onima koji ga žele vidjeti. Tako učenik postaje Isusov apostol: Isusu su potrebni učenici, pratitelji njegova života i poslanja, kako bi raspoznao da je došao njegov trenutak i njegova proslava. Dovedeći pred njega one koji ga žele vidjeti, Isusov učenik postaje njegov apostol, jer promiče susret s Njim i jer mu pomaže da prepozna svoj čas.

Razlučiti među mnogim težnjama današnje mladeži istinsku želju da »vide Isusa«, za onoga tko danas želi biti Isusov učenik i pratitelj jest ako ne jedini, a onda barem temeljni razlog da nastoji biti Kristov autentični apostol. Ako to ne učinimo mi, tko će Isusu izložiti snove i potrebe mladih? Tko će mladima omogućiti da vide Isusa? Svi smo pozvani osluškvati želju mladih da susretnu Isusa i, istodobno, tako tumačiti njihovu situaciju da se naglasi njihova želja da se približe Isusu. To je naš način pomaganja Isusu danas da spasi mlade. Na taj način i mi postajemo Isusovi istinski pratitelji i apostoli.

To znači da i evangelizacija mladih treba polaziti od konkretnih situacija u kojima se oni nalaze, s posebnom pozornošću prema njihovoj kulturi koja je često obilježena subjektivnošću i upućivanjem na same sebe, što ih potiče na druženje s vršnjacima i udaljavanje od odraslih.

U vezi s time nam kao nadahnuće mogu poslužiti riječi Svetoga Oca Benedikta XVI. što ih je izgovorio na katehezi 5. kolovoza 2009, govoreći o svetome arškom župniku: »Ako je prije postojala diktatura racionalizma, danas se na mnogim mjestima zamjećuje neka vrsta diktature relati-

² Pascual CHÁVEZ VILLANUEVA, *Non è giusto che noi trascuriamo la Parola di dio*, Pozdravni govor na otvaranju zasjedanja Unije vrhovnih poglavara, Rim, 21. studenoga 2007.

vizma.« I jedna i druga čine se neprikladnim odgovorom na opravdanu čovjekovu težnju za potpunom uporabom vlastita razuma kao izrazitim i konstitutivnim znakom vlastita identiteta. Racionalizam je bio neprimjeren zato što nije vodio računa o čovjekovim ograničenjima htijući pretvoriti razum u jedinu mjeru svih stvari, te ga je preoblikovao u božanstvo. Suvremeni relativizam ograničava razum jer zapravo nastoji ustvrditi da čovjek ne može sa sigurnošću upoznati ništa više od pozitivnoga znanstvenog područja. Međutim danas, kao i nekada, čovjek »koji traži smisao i savršenstvo neprekidno traga za iscrpnim odgovorima na temeljna pitanja koja si ne prestaje postavljati«³. Upravo tu mladima, njima posebice, trebaju, iako to uvijek ne osjećaju ili ne znaju izreći, strpljivi i uvidavni vođe.

Kad je riječ o religioznom području općenito, a posebice o kršćanstvu, podaci koji govore o mladima ne dopuštaju nikakvu sumnju. Udaljenost, prerano napuštanje i nebitnost obilježje su odnosa mnogih mladih prema religioznim institucijama, temama i osobama. Danas se sve češće susreću mladi koji nikad nisu bili u kontaktu s religioznim ili je to bilo nedovoljno da bi shvatili pitanje Boga ili su se udaljili nakon početnog iskustva punog obećanja.

Slušati više implicitnu negoli eksplicitnu molbu mladih koji žele vidjeti Isusa, razumjeti njihove želje, danas znači uputiti se prema onim životnim prostorima i temama u kojima se mladi susreću kao kod svoje kuće, kako bi jasno otkrili da se između izvornih želja za životom i srećom krije pitanje o smislu i traženje Boga.

Don Juan E. Vecchi, moj prethodnik, jasno je opisao tu situaciju. »Svijet mladih je misijska zemlja zbog broja mladih koji trebaju ponovno čuti prvi navještaj, zbog oblika života i kulturalnih modela do kojih

još uopće nije došlo svjetlo evanđelja te zbog verbalnog, mentalnog i egzistencijalnog govora koji se ne podudara s tradicijom.«⁴

Prema tome, »valja voditi računa o tome da se mladi zanimaju za Boga. Svako istraživanje to potvrđuje. Velik postotak mladih izjavljuje da na neki način osjeća potrebu za Bogom i da je uvjeren u njegovo postojanje. Iz toga ne proizlazi obveza bogoštovlja i moralna dosljednost, a još manje da se mladi vezuju uz 'istinu' koju o Bogu nudi Crkva.

Slika o Bogu koju imaju mnogi mladi vrlo je raznolika i gotovo je nalik kaleidoskopu. Bilo bi međutim preuzetno jednostavno je nazvati lažnom. Mnogo je bolje reći da je to nepotpuna, a ponekad i pretjerano nejasna slika. Budući da postoji stanovito nepovjerenje prema institucijama i prema slici Boga koju predstavljaju, a prihvaćaju se neka načela provjeravanja istinitosti čovjekova mišljenja, nema mjerila za objektivno vrednovanje valjanosti različitih predstavljanja Boga. Stoga kod prihvaćanja nekog od tih mišljenja prevladava subjektivno opredjeljenje. To samo po sebi nije potpuno loše: vjera je slobodan čin volje, koju pokreće milost i prosvjetljuje razum. Međutim, u svakom slučaju, nastaju neuravnotežene slike. Prema njima se oblikuje pojam Boga, koji je objekt, slika, sugovornik, odnos i otkriće po mjeri pojedinca. Iz toga proizlazi prilično nejasno poimanje Boga [...].

Kod nekih mladih slika o osobnome Bogu gotovo je iščeznula. Jednako tako i bilo kakvo pitanje o Bogu. Takve slike i pitanja pohranjeni su u nepristupačnim dijelovima svijesti kao u nekom zakutku u koji se više ne zalazi.

³ »L'Osservatore Romano«, 6. kolovoza 2009, str. 8.

⁴ J. E. VECCHI, *L'arcopago giovanile*, u: »Note di pastorale giovanile« 31(1997)4, str. 3.

U takvu okruženju koje je sličnije trgu negoli crkvi, postavlja se pitanje koliko i kako govoriti o Bogu, prema kakvoj slici Boga usmjeravati iskustva i poruke. Jasno je da se, budući da se Bog objavio pomoću djela i riječi, i naš govor ostvaruje pomoću djela i riječi, događaja i prosvjetljenja.⁵

1.2.1. Prvo učenici, zatim apostoli

Kako bi se mladima moglo pokazati Isusa, valja prije toga biti s Isusom, poznavati ga, živjeti s njim, biti jedan od njegovih. Čovjek ne može biti Isusov svjedok ako nije bio njegov učenik. Filipa, Andriju i ostale članove prve skupine apostola Isus je jednoga po jednoga poimence pozvao, odabirući ih među mnoštvom: »Pozove koje sam htjede. I dodoše k njemu. I ustanovi dvanaesticu da budu s njime i da ih šalje propovijedati« (Mk 3,13–14). Kako bi išli za Isusom, morali su se udaljiti od ljudi koji su ga slijedili i slijediti Njega. Onaj tko je pozvan biti s Isusom i propovijedati u njegovo ime, ne pripada skupini onih koji ga traže. On je dio onih koji su već susreli Isusa i odlučili ostati s Njim.

Prvo poslanje koje apostol dobiva, početni poziv koji mu upućuje onaj tko ga je pozvao, jest »biti« sa svojim Gospodinom. U apostolatu suživot prethodi poslanju; druženje prethodi propovijedanju, a osobna vjernost je pretpostavka za poslanje. Doista, Isus šalje one koji su živjeli s njim, bili s njim na putu i u trenucima odmora, dijelili s njim kruh i snove, uspjehe i neuspjehe, život i projekte. Prije nego što evanđelje privuče nečiju pozornost i postane uzrok njegovih napora, pozvani ga mora prihvatiti u svom srcu i učiniti uzrokom vlastite radosti. Isus ne povjerava svoje evanđelje onomu tko mu nije predao svoj vlastiti život (Dj 1,21–22). Prvi koje je Isus poslao bili su njegovi prvi učenici.

Upravo zato što su učenici bili s Isusom, ljudi koji su htjeli upoznati Isusa su ih tražili. Želja da susretne Isusa poticala je mnoštvo da traže onoga tko ga je slijedio. Jedino učenik koji živi s Isusom može olakšati pristup k Isusu onoga tko ga želi vidjeti. Odatle i prijeka potreba koju osjećaju mladi da susretnu Kristove učenike koji ih vode pred njega, upravo zato što su uvijek s njim. Jedino istinski učenici mogu biti vjerodostojni apostoli.

1.3. *Od »gledanja Isusa« do »pokazivanja Isusa«*

Susret s Isusom u snažnom religioznom iskustvu koje pobuđuje veliko veselje i oduševljenje ne vodi uvijek k vjeri i istinskom susretu s Gospodinom. To se događa zato što, kao u prisposobi o sjemenu (Mk 4), nije pripravljeno tlo na koje sjeme pada.

U svakom susretu inicijativa potječe od Isusa. »On istupa naprijed i želi se susresti s ljudima. Ulazi u kuću, približava se zdencu na koji jedna žena dolazi zagrabiti vodu, zadržava se kod poreznika, upravlja pogled prema onome tko se popeo na drvo, pristupa onima koji su na putu. Iz njegovih riječi, kretnji i osobe zrači oduševljenje koje pridobiva sugovornika. Rađa se divljenje, ljubav, povjerenje i privlačnost.

Za mnoge će se prvi susret pretvoriti u želju da ga još više slušaju, da se sprijatelje s njim i da ga slijede. Posjedat će oko njega kako bi mu postavili pitanje, pomagat će mu u njegovu poslanju, zatražit će od njega da ih nauči moliti, bit će svjedoci njegovih radosnih i bolnih trenutaka. U drugim slučajevima susret završava pozivom na promjenu života.⁶

⁵ J. E. VECCHI, *Parlare di Dio ai giovani*, u: »Note di pastorale giovanile« 31(1997)5, str. 3-4.

⁶ J. E. VECCHI, *Educare alla fede: l'incontro con Cristo*, u: »Note di pastorale giovanile« 31(1997)3, str. 3.

Isusovo nastojanje da se susretne s mladima nije se ni danas promijenilo. Za svakoga od njih najvažniji je događaj kad se Krist pojavi kao onaj s kojim je moguće pronaći smisao života, kojemu se može poći u potrazi za istinom pomoću koje se može shvatiti odnos s Bogom i tumačiti ljudski život. Najvažnije je prijeći od oduševljenja na poznavanje, od poznavanja na blisko prijateljstvo, od bliskog prijateljstva na istinsku ljubav, a zatim na suživot i nasljedovanje.

Međutim, koliko god bila velika želja da se »vidi Isusa«, to se ne može ako se on ne da vidjeti. On je sâm rekao: »Nitko ne može doći k meni ako ga ne povuče Otac koji me posla« (Iv 6,44). Nije dovoljna želja da se susretne Isusa i radost što ga se upoznalo, a nažalost, nije dovoljno ni susresti njegove učenike da bi se upoznalo Isusa i u njemu prepoznalo Gospodina.

1.3.1. Cilj evangelizacije: susresti Krista i ponovno se susresti u Crkvi

Izvjешće iz Emausa, primjer susreta vjernika s Isusom Kristom (Lk 24,13–15), ukazuje na cilj prema kojemu treba ići vjernik i pokazuje put kojim k njemu treba ići. Taj događaj prikazuje put vjere i opisuje njezine etape koje su uvijek aktualne. Lukino izvješće nudi nam točno određen put evangelizacije, pri čemu se opisuje tko je onaj tko evangelizira i kako se evangelizira: Isus je onaj tko evangelizira po svojoj riječi i po euharistijskom daru samoga sebe, dok korača i živi zajedno sa svojim učenicima.

Izvjешće započinje odlaskom dvojice učenika iz Jeruzalema. Razočarani onim što se dogodilo tri posljednja dana, oni napuštaju zajednicu u kojoj uza sve to ima nekih koji su počeli govoriti da su Gospodina vidjeli živa. Dvojica učenika ne vjeruju pričanju žena (Lk 24,22–23; Mk 16,12). Tek na kraju puta, kad vide Isusa koji lomi kruh, prepoznat će ga, a on će odmah ne-

stati iz njihova vidokruga. Oni se vraćaju u zajednicu. Neočekivani ishod puta u Emaus bio je povratak i susret sa zajednicom u Jeruzalemu. Uskrslji nije ostao s njima, a oni nisu mogli ostati sami; vratili su se u zajednicu, kamo su došli da bi susreli Krista u svjedočenju apostola: »Dosta uskrsnu Gospodin i ukaza se Šimunu!« (Lk 24,34). To je mjerilo preispitivanja istinskog susreta s Kristom: dar zajednice, koju se otkriva kao vlastiti dom, u kojoj stanuje Gospodin, a koja je obitelj kojoj pripadaju svi koji su vidjeli Gospodina.

Otkriti zajednicu i ponovno se susresti u Crkvi, mjestu na kojemu se živi zajednička vjera, logična je posljedica osobnog susreta s Uskrslim. Izvan zajednice navještaj evanđelja se čini govorom kojemu je nemoguće vjerovati (Lk 24,22–23).

Danas, kao i jučer i više nego jučer, moramo računati s preprekama na koje nailazi evangelizacija. Prva od njih je dezinformacija, jer ne samo da se malo govori o Isusu, nego se nastoji da on nestane iz današnje kulture, iz društvene organizacije i iz osobne svijesti. Njegova se prisutnost smatra beznačajnom u društvu, a njegova odsutnost prednošću. Druga prepreka je subjektivno viđenje Isusa koji, lišen svoje stvarne povijesnosti, uvijek izgleda Krist po našoj mjeri, zamišljen prema našim vlastitim zamislima i potrebama. Treća prepreka je mnogo složenija: u međureligijskom dijalogu želi se Krista svesti na jednoga od mnogih učitelja duhovnosti ili utemeljitelja religija, tako da ga se ne prepozna kao jedinoga spasitelja svijetu. Napokon, postoji i opasnost, koja nije tek prividna, nego prilično česta među samim kršćanima, a to je da se Krista smatra već toliko poznatim da se o njemu nema više ništa novo reći. Učinivši ga se beznačajnim, pretvara ga se u nekoga tko ne zaslužuje da ikomu bude vođa i Gospodin.

Lukino izvješće o učenicima na putu u Emaus kazuje nam kako dvojica učenika, da Uskrsli nije uspostavio zajedništvo s njima za vrijeme puta i blagovanja, ne bi otkrila da je Isus živ niti želju da žive zajedno. Pogledajmo dobro: nije važno je li onaj tko se vraća u zajednicu, tu zajednicu pret hodno napustio. Ono što je važno jest da se vrati čim prije, odmah nakon što je vidio Gospodina. Samo onaj tko se vrati u zajednički život, zna da je Uskrsli bio s njim i raduje se što je bio s njim (Lk 24,35.32).

Valja se bojati evangelizacije koja, bez obzira na metode i nakane, ne polazi od zajedničkog života evangelizatora i nije plod njihove radosti što su susreli Krista u zajednici. Kad bi se nešto slično dogodilo, takva evangelizacija ne bi bila plod susreta s Uskrslim i ne bi vodila susretu s njim. Oni koji su vidjeli Uskrsloga i blagovali s njim, nisu ga mogli zadržati sa sobom, ali su osjetili želju da, vrativši se u svoju zajednicu, pripovijedaju o tome svom iskustvu. To se nije dogodilo slučajno, nego potvrđuje zakon kršćanskoga postojanja: onaj tko zna i navješćuje da je Krist uskrsnuo, svoje iskustvo živi u zajedništvu.

Istina je, Krista se može susresti na bilo kojem mjestu. To se može dogoditi na putu, progoneći kršćane, kao što se to dogodilo apostolskom prvaku Pavlu (Dj 9,3–5). Međutim, kao što će to i on sâm godinama kasnije priznati, taj je susret bio iznimka (1 Kor 15,8). Kuća u kojoj Krist prebiva, njegov dom, to je Crkva, zajednica vjernika. Drugim riječima, to su oni koji ga ispovijedaju kao Gospodina, to je obitelj njegovih učenika, to su oni koji s njime dijele život i poslanje.

Nema sumnje da trebamo nastojati ispraviti iskrivljenu sliku koju možda mnogi učenici imaju o Crkvi. Neki »o njoj govore oduševljeno, kao da je riječ o vlastitoj obitelji, štoviše, kao da je riječ o vlastitoj maj-

ci. Oni znaju da su u njoj i od nje primili duhovni život. Poznata su im i njezina ograničenja, nedostaci, pa i sablazni. Međutim, to je sve manje važno u usporedbi s dobrom koje ona donosi svakoj pojedinoj osobi i čovječanstvu kao ona u kojoj boravi Krist i iz koje isijava njegovo svjetlo: snaga dobra koja se očituje u djelima i osobama, iskustvo Boga pokretano Duhom Svetim koji se očituje u svetosti, mudrost koju stječemo po Božjoj riječi, ljubav koja ujedinjuje i stvara solidarnost koja nadilazi nacionalne i kontinentalne granice, perspektiva vječnoga života.

Drugi o njoj govore s određenim odmakom, kao da je riječ o nečemu što ih se ne tiče i čemu ne pripadaju. Oni je procjenjuju izvana. Kad kažu 'Crkva', čini se da govore samo o nekim njenim institucijama, o nekim izričajima vjere i moralnim propisima s kojima se ne slažu. [...] Čini nam se kao da čitamo neke novine. Nema ju pravo upravo u vezi s onim što je temeljno za Crkvu, a to je njezin odnos, štoviše, njezino poistovjećenje s Kristom. Mnogi ma je to nepoznata ili praktički zaboravljena istina. Neki je tumače kao težnju Crkve da monopolizira Kristov lik, da kontrolira tumačenja i upravlja baštinom slike, istine i oduševljenja što ih predstavlja Krist.

Za vjernika je međutim upravo to ono osnovno: Crkva je nastavak, boravište, sadašnje Kristovo prisustvo, mjesto u kojemu on udjeljuje milost, istinu i život u Duhu. [...] Događa se upravo tako. Crkva živi od Isusova spomena, neprekidno razmišlja i na sve načine proučava njegovu riječ pronalazeći u njoj nova značenja, u liturgijskim slavljinama ponovno aktualizira njegovu prisutnost, a svjetlom koje se širi iz njegova otajstva nastoji osvijetliti događaje i poimanja suvremenoga života te nastoji navješćati Kristovo poslanje u njegovoj potpunosti: navještaj Kraljevstva i pro-

mjenu nehumanih životnih uvjeta. Isus je nadasve glava Crkve koja privlači pojedince, ujedinjuje ih u vidljivo tijelo i zajednice ispunjava snagom.⁷

Ako je to istinska stvarnost Crkve, naša je zadaća da učinimo te ju mladi zavole kao majku svoje vjere, koja ih odgaja kao Božju djecu, omogućuje im da susretnu poziv i poslanje, prati ih tijekom života i čeka ih kako bi ih uvela u kuću Očevu. To je don Bosco znao sjajno ostvariti u odgoju i evangelizaciji svojih dječaka u Valdoccu. Pogledajmo što mi danas možemo učiniti za mlade koji žele vidjeti Krista.

1.3.2. Metoda evangelizacije: zajednički hod

Smatram da je epizoda iz Emausa toliko aktualna zato što je suvremena i vrlo slična našoj današnjoj duhovnoj situaciji. Lako se je poistovjetiti s tim učenicima koji se vraćaju kući, prije zalaska sunca, ispunjeni osjećajima i žalošću. U doživljaju dvojice učenika iz Emausa susrećemo odlučujuće etape koje valja prijeći kako bi se u odgoju vjere mladih osnažilo pashalno iskustvo koje prati rađanje života u zajednici i apostolsko svjedočenje.

1.3.3. Polazište: poći k Isusu sa svojim razočaranjima

Začetak puta prema Emausu nije bilo ono što se dogodilo u Jeruzalemu »ovih dana«, nego osobno unutarnje razočaranje dvojice učenika. Oni su živjeli zajedno s Isusom, a suživot je u njima pobudio veliku nadu: činilo im se »da je on onaj koji ima otkupiti Izraela« (Dj 24, 18.21). Suprotno tome, njegova je smrt na križu pokopala njihova iščekivanja i njihovu vjeru. Bilo je više nego logično da budu ispunjeni osjećajem neuspjeha, da budu razočarani i da se smatraju prevarenima. Današnjim mladima je malo toga zajedničko s tim učenicima: međutim, ponekad im nije ni-

šta toliko zajedničko kao gubitak snova, životni zamor i razočaranje u nasljedovanju Isusa. Često misle kako nema smisla slijediti Isusa: onaj tko je odsutan, nije ni malo važan za njihov život.

Vrijeme je da zajednički krenemo prema Emausu. Dok smo na putu, ispunjeni neshvaćanjem i strepnjama, postoji mogućnost da ćemo susresti Isusa. Međutim, ne valja ići sam. Mladima treba Crkva koja se, predstavljajući Isusa, bavi njihovim problemima i njihovom malodušnošću, koja ne dijeli s njima samo put i napor, nego razgovara s njima, nastoji im biti bliska, zanima se za ono što ih zabrinjava, shvaća njihovu nesigurnost. Kako možemo predstavljati uskrsloga Gospodina, ako se ne zanimamo za njih, ako sebi ne postavljamo pitanja o njihovim »radostima i nadama«, o njihovim »žalostima i strepnjama«; ukratko, ako nismo zaokupljeni njihovim brigama i zainteresirani za njihov život?

1.3.4. Za vrijeme puta: od znanja mnogih pojedinosti o Isusu do razgovora s njim

Činilo se da na putu u Emaus jedino neznanac nema pojma o onome što se dogodilo u Jeruzalemu (Lk 24,17–24). Poznavanje mnogih pojedinosti o Isusu učenicima nije pomoglo da ga prepoznaju: poznavali su kerigmu, ali nisu došli do vjere; znali su mnogo toga o njemu, ali nisu bili sposobni vidjeti ga; znali su tolike novosti o mrtvome, da ga nisu uspijevali vidjeti živoga. Neznanac se je morao svojski potruditi kako bi oni ono što se dogodilo počeli gledati Božjim očima. Isus nastoji s njima zajedno ponovno proučiti svoj život, predstavljajući ga kao ispunjenje obećanja. Morali su mu dopustiti da govori kako bi ga mogli prepoznati.

⁷ J. E. VECCHI, »Maestro, dove abiti?«, u: »Note di pastorale giovanile« 31(1997)7, str. 3.

Poput Krista, i današnji evangelizator mora odustati od pothranjivanja neutemeljenih nada mladih i njihovih ispraznih iščekivanja. Naprotiv, treba ih učiti da prihvaćaju ono što se događa u njima i oko njih, te im pomagati da čitaju događaje u Božjem svjetlu, sukladno njegovoj riječi. Ako mlade ne dovedemo do uvjerenja da je sve što se događa dio Božjega nauma, plod i dokaz njegove neizmjerne ljubavi, kako će oni moći osjećati da ih Bog ljubi? Da bismo to postigli, moramo ih početi pratiti u potrazi za smislom života i za Bogom. Upravo je to put koji Crkva slabo koristi, a koji je mladima najpotrebniji: bez poznavanja Pisma ne upoznaje se Krist.⁸

1.3.5. Odlučujuća etapa:

prihvatanje Isusa u vlastitoj kući

Nakon što su došli u Emaus, učenici ipak nisu osobno prepoznali Isusa, nisu u nepoznatom pratiocu raspoznali Uskrsloga. Emaus zapravo nije bio cilj puta, nego njegov odlučujući dio. Nakon što su ga pozvali da ostane, premda im je bio nepoznat, Isus ponavlja svoj čin ne govoreći ni riječi. Među vjernicima, euharistijsko je slavlje znak Isusove stvarne prisutnosti. Dvojica iz Emausa nisu prepoznala Gospodina kad su zajedno s njim išla putem i od njega učila kako shvaćati smisao događaja. Ono što Isus nije uspio postići suputništvom, razgovorom i tumačenjem Božje riječi, ostvaruje se euharistijskim činom.

Oči za promatranje Uskrsloga otvaraju se kad on ponavlja kretnju koja ga najbolje identificira (Lk 24,30–31). Kad se lomi kruh u zajednici, Isus izlazi iz anonimnosti. »Ne može se graditi nikakva kršćanska zajednica, ako nema svoj korijen i stožer u slavlju presvete euharistije.«⁹ Odgoj u vjeri koji zaboravlja ili zanemaruje sakramentalni susret mladih s Kristom, nije put za susret s Kristom. Euharistija jest i treba

ostati »izvor i vrhunac cjelokupne evangelizacije«¹⁰, ona je »izvor i vrhunac svega kršćanskog života«¹¹.

»Mladi, poput nas, susreću Isusa u crkvenoj zajednici. U njezinu životu postoje trenuci u kojima se ona pokazuje i priopćuje na poseban način: to su sakramenti, posebice pomirenje i euharistija. Bez iskustva tih sakramenata, poznavanje Isusa je neprikladno i nedostatno, tako da ne omogućuje da ga se među ljudima prepozna kao uskrslog Spasitelja.

Doista, ima netko tko, premda sudjeluje u društvenom životu i idealima Crkve, Isusa drži jednim od velikih mudraca i vjerskih velikana. Možda ga smatra i najvišim ostvarenjem čovječnosti, jer utječe na nas dubinom svoga nauka i životnim primjerom. Međutim, nedostaje osobno iskustvo Uskrsloga, njegove moći davanja života, zajedništvo s Ocem po njemu.

S pravom se kaže da su sakramenti živ Isusov spomen: onoga što je on učinio i što i danas čini i znači za nas i za naš život. Stoga sakramenti oživljavaju našu vjeru u njega, i stoga ga bolje uočavamo u našem životu i u pojedinim događajima.

Sakramenti su i objava onoga što izgleda skriveno u našem životu. Po sakramentima postajemo toga svjesni: u pomirenju otkrivamo Božju dobrotu na početku i u našem sveukupnom životu. U Božjem svjetlu vrednujemo tijek svoga života i nastojimo ga na nov način izgraditi. Sakramenti su snaga i milost koja nas preoblikuje jer priopćuju život Krista uskrsloga i uključuju nas u taj život. Oni nam udjeljuju ne teorijsku nego živu svijest o njegovoj važnosti, dimenzijama i mogućnostima.

⁸ Usp. DV 25.

⁹ PO 6.

¹⁰ PO 5.

¹¹ LG 11.

Oni su proroštvo, obećanje zajedništva i radosti koje nam je dano i u koje se uzdamo. U pomirenju nam se otvaraju oči i vidimo ono što možemo biti po Božjem projektu i naumu; ponovno nam se daje Duh koji nas čisti i obnavlja. To je sakrament naše budućnosti kao djece Božje, a ne naše prošlosti kao grešnika. U euharistiji Krist nas uključuje u svoje darivanje Ocu i osnažuje naše darivanje ljudima. On nadahnjuje našu želju i daje nam nadu da će i ljubav prema Ocu i ljubav prema braći postati milost za sve i za svakoga; navješćujemo njegovu smrt, naviještamo njegovo uskrsnuće; dođi, Gospodine Isuse.¹²

2. NEKI POSEBNO VAŽNI ELEMENTI ZA OBNOVLJENU EVANGELIZACIJU

Želimo li danas evangelizirati, osim što treba dati prednost hitnosti evangelizacije, valja obnoviti i pastoral. Evo nekoliko primjedbi u vezi s time.

2.1. Središnje mjesto osobe Isusa Krista

Evangelizacija ne postavlja gospodina Isusa samo kao sadržaj; on je i njezin glavni subjekt. Doista, Isus Krist ne predlaže neki sadržaj koji bi se mogao odijeliti od njegove osobe, tako da bi se njegove riječi, djela i doživljaji zemaljskoga života mogli svesti na jednostavna priopćajna sredstva. On sâm je sadržaj svog navještaja, jer je on živa i djelotvorna riječ, u kojoj se Bog priopćuje ljudima. Izvor sveukupne evangelizacije je u osobnom susretu s Kristom. Naravno, nije riječ o nekom običnom poticajnom nagovoru, nego o jasnome ovjerenom pokazatelju sa značajnim posljedicama. Među ostalim, ponajprije ukazujem na zahtjev za nadilaženjem rascjepa između sadržaja i metode evangelizacije. Zatim valja podsjetiti na prijeku potrebu održavanja ravnoteže između počinjanja od pitanja naslovnika i predstavljanja jedino Kri-

sta i to cjelovita Krista. To od nas zahtijeva da provjerimo jesu li naše pastoralne metode sukladne središnjem mjestu koje pripada prijedlogu Isusa Krista. Metodologija koja u središte stavlja isključivo slušanje riječi, slabi djelotvornost te riječi.

2.2. Svjedočanstvo evangelizirane i evangelizirajuće zajednice

Svjedočenje je temeljna sastavnica pastoralnog djelovanja. Prvenstvo svjedočenja dosljedno proizlazi iz središnjega mjesta osobe Isusa Krista u evangelizacijskom djelovanju. To djelovanje nije plod prvenstveno ljudskih potreba na koje valja odgovoriti, nego je plod susreta s osobnim otajstvom milosti koje valja posvjedočiti. Stoga se ne objašnjava polazeći od neke praznine ili pomanjkanja, nego polazeći od punine ljubavi koja se izgarava i priopćuje. Točnije rečeno, u središtu evangelizacijskog djelovanja je svjedočko prisustvo zajednice koja postavlja pitanje savjesti o načinu življenja. Tu ne postoji pastoralni projekt oko kojega bi se mogle okupiti više–manje homogene snage. Stoga valja posebno naglasiti lik evangelizatora koji je prije svega učenik koji vjeruje, a zatim vjerodostojni apostol. Drugačije rečeno, on je vjerodostojan apostol upravo stoga što već jest učenik koji vjeruje.

2.3. Evangelizacija i odgoj

U Crkvi, a posebice u Salezijanskoj obitelji, sve više i sve jasnije shvaćamo prijeku potrebu da se premisli odnos između evangelizacije i odgoja. Slijedeći don Bosca, »u salezijanskoj smo tradiciji na različite načine izražavali taj odnos: primjerice 'pošte-ni građani, dobri kršćani' ili 'evangelizi-

¹² J. E. VECCHI, *Lo riconobbero nello spezzare il pane*, u: »Note di pastorale giovanile« 31(1997)8, str. 3–4.

rati odgajajući i odgajati evangelizirajući' [...]. U svakom slučaju, uvjereni smo da evangelizacija nudi odgoju uzor uspješne ljudskosti i da odgoj, kad zahvati srca mladih i razvije religiozni smisao života, omogućuje i podržava proces evangelizacije.«¹³ Kako bi se danas uspješno evangeliziralo, valja razborito odgajati, odnosno valja »očuvati i cjelovitost navještaja i postupnost ponude«¹⁴, ne popuštajući napasti da se postupnost pedagoških puteva pretvori u odabranu pristranost prijedloga ili u odgađanje izričitog navještaja Isusa Krista, onemogućujući tako osobni susret s Gospodinom.

2.4. *Evangelizacija u različitim okruženjima*

Evangelizacija zahtijeva i posvećivanje pozornosti raznim okruženjima. Prijeka potreba za navještanjem uskrskog Gospodina potiče nas na sučeljavanje sa situacijama koje u nama izazivaju žaljenje i zabrinutost: još neevangelizirani narodi, sekularizam koji ugrožava zemlje drevne kršćanske tradicije, selilaštvo, novi i dramatični oblici siromaštva i nasilja, širenje raznih pokreta i sekti.

Svako okruženje postavlja vlastite izazove navještanju evanđelja. Jednako tako osjećamo da nam postavljaju pitanja i povoljne prilike kao što su ekumenski, međureligijski i međukulturalni dijalog, nova osjetljivost za mir, za zaštitu ljudskih prava i za očuvanje stvorenja, brojni izrazi solidarnosti i volontarijata. Te sastavnice, koje prepoznaje apostolska pobudnica, kao i kontinentalne sinode, zahtijevaju od nas da tražimo nove puteve za priopćavanje Radosne vijesti Isusa Krista uz poštivanje i vrednovanje mjesnih kultura.

2.5. *Pozornost prema obitelji*

Posebnu pozornost valja usmjeriti prema obitelji koja je izvorni subjekt odgoja i

prvo mjesto evangelizacije. Crkva je svjesna teške situacije u kojoj se nalazi obitelj i osjeća potrebu da ponudi izvanrednu pomoć za njezinu formaciju, razvoj i odgovorno vršenje njezine odgojne zadaće. Stoga se i mi salezijanci osjećamo pozvanima na djelovanje tako da pastoral mladih bude sve otvoreniji za obiteljski pastoral.

Salezijancima, okupljenima na Općem saboru, papa Benedikt XVI. je rekao: »U odgoju mladih osobito je važno da obitelj bude aktivan subjekt. Često se je obitelji teško sučeliti s odgojnim izazovima, a počesto je nesposobna ponuditi svoj poseban doprinos ili je odsutna. Posebno opredjeljenje i zalaganje za mlade, koja su obilježje don Boscove karizme, trebaju se pretvoriti u jednakovažno nastojanje na razvoju i formaciji obitelji. Stoga se vaš pastoral mladih treba odlučno otvoriti za obiteljski pastoral. Skrbiti se za obitelji ne znači oslabiti rad s mladima nego znači učiniti ga još postojanijim i djelotvornijim.«¹⁵

3. PROCESI KOJE VALJA POKRENUTI RADI PROMJENE

Kako bi se sučelili sa zahtjevima evangelizacije i kako bi ostvarili novo planiranje pastorala mladih, važni su promjena mentaliteta i ustroja te pokretanje nekih procesa u svrhu promjene. Stoga valja prijeći:

- od mentaliteta koji daje posebno važno mjesto ulogama izravnog upravljanja na mentalitet koji daje prvenstveno mjesto evangelizacijskom prisustvu među mladima

¹³ 26. OPĆI SABOR DRUŽBE SV. FRANJE SALEŠKOGA, *Daj mi duše, drugo uzmi. Dokumenti*, Katedetski salezijanski centar, Zagreb, 2008, br. 25.

¹⁴ *Isto.*

¹⁵ BENEDIKT XVI, *Discurso de Su Santidad en la audiencia a los Capitulares*, 31. 3. 2008, u: CG 26, str. 175.

- od mentaliteta koji se ostvaruje na temelju nekontinuiranih čina na postupan i čvrsto povezan put
- od individualističkog mentaliteta na zajedničarski stil koji mlade, obitelji i laike čini odgovornima u naviještanju Isusa Krista
- od stava pastoralne samodostatnosti do sudjelovanja u projektima mjesnih Crkava
- od promatranja djelotvornosti našega prisustva s obzirom na to koliko ga cijene drugi do njegova vrednovanja s obzirom na vjernost evanđelju
- od stava kulturalne superiornosti do pozitivnog prihvaćanja kultura koje su različite od naše vlastite
- od toga da se naše apostolske skupine promatraju samo kao mogućnost susreta, poznavanja i razmjene iskustava do nastojanja da od njih učinimo autentičnu apostolsku zajednicu u korist mladih.

Uvjeren sam da, »kako bismo odgovorili kao učenici gospodina Isusa, nemamo drugog izvora nego teologalni život, život koji je dubinski prožet vjerom, nadom i ljubavlju i koji se živi u punini i korjenitosti evanđeoskog života, jasan život koji je obilježen poslušnošću, siromaštvom i čistoćom. To je naše proroštvo! [...] Sve to uključuje:

- kreativno i oduševljeno prihvaćanje nove evangelizacije, sve do poznavanja kulture onih kojima se obraćamo, posebice mladih
- ponovno postavljanje Boga u središte osobnog i zajedničarskog života, osiguravajući visoku razinu duhovnoga života u zajednici i jasno zajedničarsko svjedočenje nasljedovanja Krista
- istinsko nastojanje da se stvore zajednice s izvornim obiteljskim duhom, bogate humanim vrednotama i potpuno

posvećene službi mladima, posebice najsiromašnijima, potrebitima, društveno zanemarenima, tako da postanu dom i škola zajedništva

- nastojanje da se nadahnjuje nov duh prisutnosti među mladima, ostvarujući jasno opredjeljenje koje nam omogućuje da svoj život dijelimo s mladima, stvarajući novi način na koji nastojimo odlučnije biti i živjeti kao evangelizatori, nastojeći živjeti ondje gdje možemo učinkovitije djelovati na promicanju pastorala, duhovnosti i zvanja.«¹⁶

4. UMJESTO ZAKLJUČKA

Evangelizirati ne znači provoditi prozelitizam, a još manje ponovno osvajati prostore u građanskom društvu koje smo prije zauzimali. Evangelizacija je plod i dokaz revnosti, i to Kristove revnosti za spas čovječanstva, što postaje suosjećanje za ljude, napose mlade, koji još nisu susreli našeg Gospodina. Onaj tko je susreo Gospodina, ne može nakon toga šutjeti o njemu: on ga mora naviještati. Šutjeti bi značilo iznova se ponašati kao da je mrtav. Međutim, on je živ! Misijski poziv utjelovljuje poslanje koje Krist upućuje učenicima: »Bit ćete mi svjedoci [...] sve do kraja zemlje.« (Dj 1,8)

Misijski je rad posebno aktualan danas jer je svijet, pa i zemlje drevne kršćanske tradicije, postao »misijska zemlja«. Danas se posebno ostvaruje »misio ad gentes«, s obzirom na razna kulturalna okruženja, u dijalogu s drugim religijama i u previranju kultura.¹⁷ To od nas traži da budemo oduševljeni misionari.

Don Bosco – dopustite mi da na kraju posebno spomenem našeg utemeljitelja – je

¹⁶ P. CHÁVEZ VILLANUEVA, *Al sople del Espíritu. Identidad carismática y pasión apostólica*, Editorial CCS, Madrid, 2009, str. 27–28.

¹⁷ Usp. EN 19.

prihvatio to Isusovo poslanje od početka svoga djelovanja, navješćujući evanđelje najsiromašnijim mladima. Obraćajući se salezijancima, zapisao je: »Ova je Družba na početku bila obični katekizam.«¹⁸ Samo godinu dana nakon papinog odobrenja Konstitucija (1874), 11. studenoga 1875, poslao je prvu misijsku ekspediciju u Latinsku

Ameriku. Mi salezijanci rodili smo se iz kateheze i živimo za evangelizaciju. Onaj tko danas evangelizira, gdje god bio, rado bi nas susreo kao sudrugove u poslanju, dijeleći s nama posao, brige i revnost za Krista i za ovaj svijet.

¹⁸ MB IX, str. 68.